

4240

Cucule, când mi-ai cântat,
Nu știu pă ce creanga-i stat,
Pă verde ori pă uscat.
Că trăiesc tăt supărat.
Care cuc mi-o cântat mie
Să nu cânte pă vecie.
O stat pă creangă uscată,
Tătă viața-s supărată.
De la Maria Grigor, 62 ani, Oncești,
2002;

Fugiți ciute,
Buite,
Coșnițe sparte,
Peste gard aruncate,
De feciorii satului uitate,

Că vine,
Un vișin învișinit,
De la munte-arăduit,
În fruntea danțului gătit,
Cu feciorii satului,
În fruntea danțului.

După ce a isprăvit de zis aceste vorbe, suflă iarăși, de trei ori, peste toți și numai după aceea intră în șură, între jucătoare. Se crede că după acest descântec e cea mai văzută fată și o joacă în ziua aceea cei mai aleși feciori.

De la Floare Benciu, Tămășești

4241

Cucule, di ce nu cânt?
Ori n-ai frunză să mănânci?
Frunză am și pot mânca,
Da nu mi-i dragă lumnea.
De la Ileana Drăguș, 62 ani,
Oncești.2002;

4242

Atâta-n lume m-oi duce
Car cu cai nu m-or ajunge,
Da, când oi zinii-napoi,
M-or ajunge car cu boi.
Mărg în lume nu mi-i bine,
Zin acasă n-am la cine.
Mărg în lume n-am iosag
Zin acasă n-am om drag.
De la Maria Negrea, 78 ani, Oncești;

4243

Pă Dumbravă la Oncești,
Semănat-am flori domnești,
Flori domnești și măieran
Ca să mai fetese un an.
Pe când o fost la plezit,
Mama m-o și credințat
Pă când o fost la ciuntat

Colecția TITUS BILȚIU DĂNCUȘ

Mătrăguna

Mătrăguna o folosesc unii ca să otrăzească cu ea oameni ori animale de pângă casă. Alții o folosesc la vrăjuri, să facă dujmănie între tineri care să vreau lua, ori între tineri căsătoriți, să facă vrajbă-n casă. Sunt care o folosesc, mai ales fetele, la vrăji de dragoste, să le ibdească feciorii.

La noi în Săpânța o fată, la o nuntă, i-o trimăs „*bisericuță*“ la un fecior, să guște dint' ié și să mănce. Cum o mâncat fecioru din ié, io zinit un rău la inimă și tăt o vărsat. În scurtă vreme o murit, rău beteag, s-o chinuit de durere. Oamenii cred că fata o pus mătrăgună în „*bisericuță*“ (la nunțile din Săpânța aceasta este o felie de pâine de grâu înfiptă într-o furculiță și încărcată cu varză umplută, friptură, cârnați, prăjitură; un fel de sandwich; o trimit fetele la feciori sau feciorii la fete în timpul mesei de petrecere), dip ce fecioru' o vrut să se însoare cu alta. Când vreu a folosi mătrăguna la vrăjuri de dujmănie și vrajbă, o scot cu un hârleț din pământ, de unde o găsât-o și o duc în casă la ei, o' la dujmanu' lor, da nu pun mâna pă mătrăgună nici când o sapă, nici când o poartă. O trag după ei cu grebla pe jos.

Când o folosesc de dragoste, se înțeleg fete sau femei tinere măritate mai multe, să n-audă bărbații lor și nici feciorii din sat.

Mărg în păduri mari și ascunse, scot mătrăguna din pământ cu tot cu rădăcină, împletesc din ea cununi, să dezbracă în pielea goală și joacă în pădure să nu le vadă nime, rostind descântece de dragoste, să le iubească feciorii și să le icie, ori bărbații lor să le iubească tare, să aibă căsătorie fericită cu ei. Și io am văzut în Preluci trei neveste tinere de la noi din Săpânța. Una era nevasta lui Vereta Petru. Dimineața, înainte de răsăritul soarelui, au săpat și au scos din pământ mătrăgună și din rădăcini a împletit cununi, s-au dezbrăcat toate trei în pielea goală, ș-au pus cununile pe cap, s-au prins de mână ș-au început să joace. Una zicea:

– I-am făcut lui Vereta Petru două cămăși, ca el pe alta să n-o iubească, numa pe mine, și mi-o dat cinci zloți. Și de-amu începând să-mi deie zece, douăzeci, trizeci de zloți, și câți a avé, și numa mie să mi-i deie, la alta nu. Și numa pe mine să mă iubească, pe alta nu.

Așa o făcut și a doua, i-o spus numele la bărbatu-său, ș-a treia la fel.

Auzită de la Grigore Holdiș din Săpânța

**Și ca să păcătuiești,
Trebe să gândești.**

Mătrăguna, Doamna bună

Fetele îndrăgostite care voiau să se mărite, de Paști și de Ispas se duc în munte după mătrăgună. Ca să nu se supere mătrăguna pe ele că o zmulg, îi duc și ei zin și pască „slujită“, adică sfințită, de la Paști.

Cum găsesc mătrăguna, o netezesc, o drăgostesc, o sărută, o udă cu zin slujit, apoi îi „*dau de mâncat*“ pască slujită, mărunțesc pască peste mătrăgună. Apoi și ele mănă pască și beau zin slujit. Apoi se dezbracă în pielea goală și joacă împrejurul mătrăgunei, cântând:

Mătrăgună,	Mărită-mă peste-o lună,
Doamnă bună,	Peste-o lună, peste două,
	Eu să fiu nevestă nouă!

Apoi scot mătrăguna cu rădăcină cu tot, o duc acasă, o răsădesc în grădinița lor de flori și îi dau mare îngrijire, o sapă, o udă, o plivesc în fiecare zi. În toată duminica o descântă așa:

Mătrăgună,	Mărită-mă peste-o lună;
Doamnă bună,	Peste-o lună, peste două,
	Eu să siu nevestă nouă.

Dacă feciorii din sat aud despre o fată că ș-o pus în grădină mătrăgună și o tot descântă duminicile, apoi rîd de fata ceea și-i fac strigătură la joc, chiuiesc despre ea așa:

Mătrăgună de sub gard,	Mătrăgună de sub zid,
Te-am plezit și te-am udat	Te-am udat și te-am plezit,
Și-ncă nu m-ai măritat	Cu zin roșu te-am stropit
	Și-ncă nu m-ai logodit!

Mai au și alte chiuituri feciorii despre fetele cu mătrăgună-n grădiniță:

Mătrăgună sub părete,	Care-o săpat mătrăguna!
Bine joacă două fete!	Da' cu nume să ț-o spui?
Da nu joacă ca și una	Marișca Diacului!

Așa folosesc fetele mătrăguna la dragoste și la măritat. Iară dacă cineva are scârbă și mânie pe altu' din sat, vrea să-i bage în familie zăzanie și dujmănie, atunci cu mătrăguna se ajută și la asta:

Mărg după mătrăgună două babe din sat. Pe tot drumul se ceartă și se bat, se trag de păr, se blastămă, se scuipă, până dau de mătrăgună.

Atunci amândouă sar la ea, o bat cu nuiele, cu palmile, o împroască cu picioarele, o scuipă, o înjură, o blastămă, s-o ducă toți dracii. Apoi încep să-i sfărțice frunzele, să-i rupă crengile fără milă. Frunzele și crengile rupte le aruncă pe jos, le calcă în picioare.

Apoi scot din pământ mătrăguna blăstămată cu rădăcini cu tot. O leagă de capătul cel mai subțire al unei nuiele lungi. Una din babe apucă de capătul cel gros nuiaua și așa, trage mătrăguna pe jos pe tot drumul până acasă. Cealaltă babă, pe tot drumul, dă în mătrăgună cu altă nuia. O blastămă, o scuipă, o înjură.

De-aceea fac așa cu mătrăguna, ca și mătrăguna să facă la fel cu dujmanele lor. Îi țapă la dujman în fântână mătrăguna asta. Cum bea apă dujmanu de pe ea, apoi tăți din casa lui s-or sfădi, s-or bate, s-or trage de păr, or da unu înt-altu cu pari, cu pumnii.

Școlarii care învață, dacă nu pot învăța bine, caută și ei mătrăgună, o duc acasă, o pun în cărți, să le ajute la învățatură. Unii oameni aduc și-și pun în grădină mătrăgună ca să le aducă avere și bani. Alții care au năcazuri și judecată, la tribunal, țan mătrăguna să le aducă noroc.

Nu să miră sabia când sângele cură pă ie.

Mama m-o și măritat
Florile le-am blăstămat:
Creșteți flori cât gardurile:
Nu voi ciunta vârfurile,
Nici voi pune la urete,
Nici oi si în joc cu fete.

De la Maria Godja, 65 ani, Oncești,
2002;

4244

Mamă nu mă da pă sate,
Să zin cu desagii-n spate,
Cu desagii-nbăieraț
Și cu otii-nlăcrimaț.
Dă-mă mamă-n satu micu,
Ca să vezi cât mi-i de rău,
Dă-mă mamă lângă tine,
Ca să vezi cât mi-i de bine.

De la Ileana Drăguș, 62 ani, Oncești,
2002;

Colecția PAMFIL BILȚIU

4245

Cine m-aude horind,
Gânde că n-am nici on gând
Da io am gânduri bugăte,
Lumea nu le ști pă tâte.
De io am gânduri destule,
La lume nu le poci spune.

De la Ileana Rednic, 76 ani, Berbești,
1991

4246

Șapte-am băut, șapte-oi be',
Si mai bat nu mi-i vide',
Mai tare, decât așe'.
Amorțată-mi-i gura',
Nu poci hori cu dânsa'.
Amorțatu-i glasu' meu,
Nu poci hori, cum vreau eu.
Bată-te bietuța glas,
Da, tu de mine-ai rămas.

De la Anuța Pop, 56 ani, Săpânța, 1995

4247

Și-apoi morți voști grumaz',
Io horesc, voi mă-ngâna',
Dui, dui, dui și dui, măi!
Io gândesc că horesc bine
Și voi mă-ngânaț', pă mine.
Așei'-i horea bătrânească,
Să te uiț', di pă fereastă,

Cum să duc boii, pă brazdă.
Boii mărg și boi-ntorc
Și bătrănu' stă pă loc.

De la Vasile Ivanciuc, 83 ani, Cornești,

1991

4248

Bată-vă morții flori creață,
Cum horem în tinereață.
D-amu, dacă-am bătrânit,
Florile s-o veștežit,
Nu-i nedejde de horit.

De la Maria Bledea, 88 ani, Sat-Șugatag,

1973

4249

Pânzătură roșe-n cui,
Cocoană, ca mine nu-i,
Nici aici, nici în Coștiui.
Nici o fo', nici n-a mai fi,
Să-i placă bine-a hori.
Gura me', din ce-i făcută?
Dint-on măr și dint-o turtă,
Care-i lotru o sărută,
Care-i prost, la ie' să uită.
Pânzătură, cu puiț',
Măi feciori, nu vă măriț',
C-am vrâstucă pitite',
Și-oi me' (re) noră,
Unde-oi vre'.

De la Maria Pop, 6 ani, Breb, 1975

4250

Mere mândru pân oraș,
Horind și cu ceterași.
Io-nainte i-am ieșit,
-”De ce, mândrule, horești,
Ori pă mine mă urăști?

De la Marie Stan, 87 ani, Săpânța 1972

4251

Mama mi-o făcut ochii,
Cum, bade, străin-o si,

*

Iară păcuraru Ciorbu din Șieu, ca să aibă lapte mult la stână și să nu-l întreacă nime, să sie a lui botei cel mai lăptos, o dus și el mătrăgună și o răsădit-o acolo unde-o stat cu stâna.

De-atunci o grijit-o, și de când și-o pus mătrăguna, a lui botei o dat mai mult lapte și așa o ajuns el primu păcurar și vătaf. Da asta o fost încă înainte de războiu din 1914, când încă o avut Satana putere pă pământ. Păcurar Ciorbu o murit în 1914 acolo în locu unde și-o răsădit mătrăguna. O murit otrăzit de nește jâzi, de la care o băut horincă. La jâzi le-o fost ciudă de ce are el la stâna lui atâta lapte.

Orice poți cere de la mătrăgună, că-ți dă: avere, bani, dragoste, măritiș, rău la dujmani, de tăte.

Auzită de la Petrovai Maria, Bârsana.

Cum poți scăpa de mușcătura de șarpe

Dacă te mușcă un șarpe veninos și vrei să scapi cu viață, atunci trebuie să fugi din răspuțeri la cea mai apropiată apă și să te speli iute. Motivul pentru care trebuie să dai fuga la apă este că șarpele acela care te-a mușcat se pune imediat la fugă spre apa cea mai apropiată, și care din ceai doi, omul cel mușcat sau șarpele a sosit mai iute la apă, acela va scăpa, iar care va sosi în urmă acela va muri.

Din „Cercetări asupra magiei“ de Titus Bilțiu Dăncuș, inedit

Descântec de mușcătură de șarpe

Jordiță pestriță

Du-te-n vârvu muntelui

Sus în crucea bradului

Scoate pui

Puii-or zbura

Tu-n șapte,-n opt îi crepa

Și mai mult nu-i mușca!

Versurile de mai sus se rostesc de trei ori una după alta, în timp ce cu trei vârfuri de urzici, ținute de rupturi, se înmoaie într-un vas cu apă. Urzicile se țin cu vârfu-n jos în apă. Apa din vas trebuie culeasă din trei izvoare și luată în așa fel ca vasul cu care scoți apa din izvor ori din pârlăiaș să fie întors cu gura-n josul apei. Așa să se scoată apa.

Auzită de la Ileana N. Roșca din Bârsana, Valea Râușor

Despre șerpi

Șerpilor au rege. Regele șerpilor poartă coroană de aur pe cap. Șerpilor, când îi urmăresc pe oameni, se înțepenesc la trup, se întind ca un bețișag drept și fug de-a bețișagele, adică se rostogolesc din cap în coadă.

Dacă un șarpe l-o mușcat pe om, atunci acela dintre ei moare primul, care n-a ajuns el mai repede la o apă curgătoare de spălat. Șerpilor știu asta, de aceea, cum l-au mușcat pe om, se și repezesc la apă, să ajungă la apă mai iute decât omu.

Șerpilor le place foarte mult laptele, de aceea își fac cuibul în locuri unde ușor pot ajunge la lapte: în grajduri, în gospodării în care oamenii păstrează laptele în vase puse de-a dreptul jos pe pământ.

Șerpilor de multe ori sug ei singuri din ugeru din fîțele vacii. Pe care vacă

Rar vrea paserea să sie prinsă.

a supt-o odată un șarpe, accie vacă nu mai dă altu lapte la stăpânii ei:
Șarpele a vrăjit-o. Balaorul în fiecare an îi crește câte-on cap, până la
doisprizece ani.

De la Petrovai Maria, Bârsana

Ziua șerpilor (zermilor)

1. În zâua de 25 martie îi zâua șerpilor. Atunce ies ei din pământ. Atunci
îi bine să arzi cârpe, și cu fumii cârpeilor să umbli în tătă casa, pân
pimniță, pân grajd, pân șură sau în oricare loc unde vedz că s-o
încuibărit zermii, că pe toți îi fugărești.

2. Zermii când îs mari, să numesc balauri; balaurii îi mănâncă pă
oameni. Ei, când vreau să prindă pă on om, atunci să-nțepenesc în tăt
trupu' lor, să fac ca on par drept și să dau după om de-a bețișășlea,
adecă să rădică în vârpu cozii, apoi în vârpu capului, apoi iar în coadă și
iar în cap....

3. Zermele când mușcă pă on om, atunci iute fuge la apă, ca să trăiască
el și să moară omul!...Da, dacă omul ajunge mai iute la apă, atunci
zermele va muri și omul va trăi!

4. Zermelui, tare jâb îi place laptele. De aceea ei își fac cuibul acolo
unde ușor pot ajunge la lapte, cum îi de pildă în grajd ori în acele case
unde femeile, babele țân laptele gios pă pământ și tăt hireșuc golesc
laptele din oale...

5. Zermele, de multe ori suge el sânșur din țățele vacii laptele. Și pă
care vacă o supt odată un zerme, aceea vacă nu mai dă mai mult lapte la
gazda lui, numa la zermele acela care l-o supt!... Dipece, că l-o vrăjât pă
vacă...că zermii știu vrăji...

6. Balaurul, în tăt anu crește cât un cap, până la 12 ani.

De la Pintea Ana, 76 ani, Rona de Jos

Cum să vinde coconu' beteag să nu-l afle moartea

Pă la noi își vând mamele coconu beteag, să nu-l afle moartea. Și io
l-am vândut pă Vasalie, pruncu meu. L-o chemat Vasalie. S-o bolnăvit,
da greu dă tăt, și nu l-o putut ajuta nici sanitaru, nici doctoru din
Bârsana. Atunci o zinit o babă pricepută și mi-o spus să vând pruncu la
o pretină bună de-a me. Mi-am luat coconu pă brață și m-am luat și l-am
dus la nevasta lu Botiș de pe Fețe. Când o auzât și o știut nevasta lui
Botiș că de ce mărg la ie, mi-o dzâș să stau afară supt fereaștră, că p-
acolo să vând coconii.

M-am oprit sub fereaștră, i-am bătut la fereaștră și i-am strâgat cum
mi-a zâș baba:— Măi, femeie, da' nu cumperi on prunc mic?

— Da' cât ceri pă iel? O dzâș nevasta lui Botiș.

— Ță-l dau dipt doi lei!

— Dipt doi lei îi pé scump; ți-l ieu dipt on leu!

— Bine, dară, ia-l și dipt-on leu!

— Da' cum îl cheamă pă prunc?

— Că Vasalie-l cheamă!

— Nu-i mândru nume, da tăt ți l-oi cumpăra amu, dacă ne-am tocmit.

Botișoia mi-o dat un leu și io i-am dat pruncu înlontru pă fereaștră și
m-am dus acasă cu leul, fără prunc...Botișoia o întis fereaștră, l-o pus

Nu umbla cu cioara vopsită.

Să mă mângâi cu dâșșii.
Mama mi-o făcut gura',
Să mă mângâi cu dâșsa.

De la Maria Tomoioagă, 70 ani, Săcel,
1975

4252

Cântă puiu' cucului,
Pă coarnele plugului
Și pupăza, pă tileagă,
Strângă cătă boi să margă.
Boii mei când aud doina,
Ară grădina și moina.
Când eram într-ale zâle,
Nu era fecior ca mine.
D-amu este batăr cine.

De la Mihai Ivanciuc, 64 ani,

Cornești, 1973

4253

Cântă, cântă, gură mândră,
Că la noapte-i si flămândă.
Cântă, cântă, gură, dragă,
Că la noapte-i si pribagă.
Cântă, mândră, ce-i cânta,
Numa' nu cășca gura',
Că s-a înmira lumea'.

De la Gheorghe Coman, 52 ani, Săcel,
1975

4254

Ardă-te focu de glas,
Din a cui gură-ai rămas?
De-ai rămas din a mândrii,
Te-oi hori, cât oi trăi.

De la Gheorghe Șerba, 45 ani Ferești,
1972

4255

Mult mă muștră cucuțu',
Ce n-am glas ca și dâșsu',

Cum poci ave' glas de cuc,
Tăt cu dor sara mă culc,
Cum poci ave' glas de om,
Tăt cu dor sările-adorm.
Am avut, da' l-am pierdut,
Dacă l-am avut pre' mult.

De la *Ileana Lihet*, 73ani, Strâmtura, 1981

4256

Pagubă-i c-am bătrânit,
C-am fost bună de horit.
Doamne, nu mă-bătrâni,
Vezi bine că pot hori
Și mândrii a-i celui.

De la *Maria Peter*, 68 ani, Sarasău, 1991

4257

Hori-u-aș, o hore mândră,
De-ar si mândru să m-audă.
D-așe' mândru p-aci, nu-i,
Hori-u-aș și nu știu cui.
N-oi hori urâtului,
Că urātu', când mă vede,
Să măre', de nu să-ncrede.
Urātu', când m-o văzut,
S-o mărit nu s-o-ncrezut.

De la *Anuță Chindriș*, 63 ani, Ieud, 1990

4258

Să poci cânta, ca și cucu,
Nu m-aș mai duce la lucru,
Ce-aș sta numai și-aș cânta
Si-aș mânca frunză de fag
Și-aș cânta la omu' drag.
Și-aș mânca frunză de tidru
Și-aș cânta la omu mândru.
Și-aș mânca frunză de-alun
Și-aș cânta la omu' bun.

De la *Irina Tomoioagă*, 64 ani, Moisei,
2000

4259

Io horesc, pădurea sună,
Mândru patru boi adună.
Io horesc, pădurea sacă,
Mândru patru boi-adapă.
Nu-i adapă că le treabă,
Că-i adapă că i-s dragă.
Nu-i adapă că li-i sete,
Că-i adapă că mă vede.
-Măi mândrior, pântr-o hore,
Nu-ț' opri boii-n cărare.
Hori, de-aieste, sînt bugăte,
Boii ț'-or muri de săte.

pă prunc la zidera cu apă, o luat o ulce cu apă și l-o botezat pă prunc, i-o pus numele Grigore. O rămas pruncu meu, amu Grigore, la Botișoaic patru luni de zile.

Dac-o zinit moartea la noi în Cioncaș după prunc, nu l-o gășat, să-l ducă-n lumea ceielaltă. Putut-o umbla din casă-n casă, că alt Vasalie Vancea n-o mai aflat. Unu care sămâna cu iel o putut afla în Fețe, colo departe, da' acela-i Grigore, și iel pă Vasile umbla să-l ducă.

– Apoi mie nu-mi trebe Grigore, o dzis moartea, și s-o dus în treaba ei, fără prunc. Așe mi-am căpătat pruncu de la moarte. Amu-i în clasa a patra la școală în Cioncaș. Vancea Grigore.

Auzită de la *Maria Vancea*, Bârsana – Cioncaș, No 940

*

Io m-am născut Marișcă, da', ca să nu mă afle moartea, mi-o știmbat, când am fo' mnică, numele, Anuță. Că mama me m-o vândut la altă femeie, pânt-on ou.

Așe o fost: M-am betejit rău de cap. Mama me o mârș la babă și ie i-o dzâs să-mi puie frundze sierte de nuc pă cap. Mi-o pus, da' nu mi-o trecut, că și mai rău m-am bolănghit.

Altă babă i-o dzis să mă ciupăie tătă-huc în zamă de frunză de nuci. Nici așe nu mi-o ajutat la nimică. Alta o dzis să mă ungă mama me pă tăt trupu' cu balegă de vacă, doară, doară mi-a tre. Da tăt nu mi-o trecut. Nu știu care o sfătuit-o să mă-nvălească în burdihan de vacă. Când m-o-nvălit, am tras de moarte, așe rău m-am bolnăghit. Când o vădzut mama mé că amu gata, zine moartea să mă ducă, m-o vândut dipt-on ou. Mama ceie nouă mi-o știmbat numele, Anuță, și moartea nu m-o aflat.

Auzită de la *Anuță Godja*, Bârsana, Cioncuș

Cum mulgi laptele din meliță

Multe babe care se pricep la vrăjuri fură laptele de la vacile, oile, caprele altora. *Cum îl fură?* Să apucă, colo după mnieu noptii, să învălească sare în cârpe mici și le leagă la gură, să nu se împrăștie. Cârpelile cu sare, cât de multe, le ieu și mărg cu ele pă ulițele satului, unde știu iele că trece ciurda și zin vaci, ghibolițe, oi, capre. Ridică din drum fiecare bolovan, bagă supt el o cârpă cu sare, da așe, să nu să cunoască. Apoi să grăbesc iute câtă casă, pân-a nu cânta cocoșii. Cum ajung acasă, pun în mijlocu căsii melița. Din meliță mulg laptele de la tâte vacile, ghibolițele, caprele care trec pă ulița ceie unde-o pus iele cârpele cu sare.

Tâte mărhaile care-o pășit cu pticioru' pă pietrele supt care o fo' pusă sarea, dint-acel ceas nu mai dau lapte la stăpânul lor, numa la vrăjitoarea care le-o pus sare supt piatră.

Dimineața când mărg vacile de lapte la râu să s-adape, sau când mărg la pășune, vrăjitoarea încă să pune la melița ei. Leagă de meliță un capăt de funie, la mijloc, apoi pune dedesubt o căldare și începe la muls. Și tăt, tăt laptele de la vacile ceia îl mulge. În timp ce mulge, dzice și ceva vorbe de vrajă....

Păcătosul își găsește în iad mulți pretini.

Bărbatul adus acasă prin văzduh

În timpul primului război mondial am fost nevestă tânără, cu coconi mici. Mama mea era greu bolnavă în pat și bărbatul, la război. Acolo a și murit. Într-o sară, când s-a-ntunecat, mânam sânгурă marhăle la adăpat, nu tare departe de casă, așa, cum îi de-aicea până-n vale. Până ce stau s-adăp marhăle, văd odată că zine pe uliță un car, și-l aud tare, zurgăluind. Omul din car strîga la boi: Oha! Cea! Hăis! Și zinea tare cu caru' încoa'. Eu m-am fărțăluit mai la o parte, să poată tre cu carul. Și zine carul tăt zurgăluind, da' nu pe uliță, ci pă deasupra. Așa, pe sus, prin aer; văd numai că trece peste marhe, peste mine, da' auzeam ca cum ar zurgălui pe pietrele uliții. M-am închinat, mi-am făcut cruce: Doamne, ce Necuratu'-i vedenia asta? A trecut tot așa pân aer cătă Valea Porcului, și omu' din car tot îl auzeam strâgând: Hăis! Cea! La cei doi boi. A doua zi le-am povestit în sat la alte femei ce-am văzut. Și ele mi-au spus că au văzut și ele așe câte-nt-o sară, un om trecând cu doi boi pân aer, pe desupra uliții; nici n-atinge pietrele, numa' l-auzeai zurgăluind, și omul strâgând la boi: Hăis! Cea! Tăt cătă Valea Porcului. Ele mi-o zâs așa: că aceia au fost bărbați ori feciori de la război, din armată; că i-o adus acasă la neveste și la drăguțele lor vrăjitoarea aceea din Valea Porcului; că era acolo o meșterită vestită la d-aieste minuni. A fost adus acasă așa mai mulți bărbați. Acela pe care l-am văzut io, l-o fost adus acasă de pe unde era la muncă, pe șantier, unde-a fost dus la muncă de război.

Auzită de la Anuța Pinteș , 76 ani, Rona de Jos, 1961

*

Gheorghe Tărăsanului, cioban la oi, o fost în cătane aici la Sighet. Și din cătane, dimineața, cum s-o sculat, l-o luat duhu pă sus și l-o dus pă vârvu casii la drăguța lui, la Odohia, aici în Săpânța. El o strâgat de sus: „Adă scara!“. După amiază o sosît patrula după el. Io am auzât asta de la păcurarii satului, când eram cocon. Zăcea că tăte catanele l-o văzut dimineața când îl ducea duhu pă sus, când o suflat tagvacu'. Să îmbrăca, și tăți să îmbrăcau și l-o dus duhu pă fereastră, așe lin, încet. Un fel de farmec este. Ea, drăguța, o boscorodit, o descântat ceva. Ea și l-o adus.

De la Grigore Holdiș a lui Grigore, 76 ani, Săpânța, 1957

*

A lui Custițan a lu' Paul îi curator și el. L-o deochiat o cloșcă de babă. Și era gata să moară, să crape. Că săracu' tăt o fo' ca mort. M-o strâgat un frate de-a lui. L-am descântat și i-o trecut. Nu știu, descântecu' o Dumnezo, nu io. Și o vărsat numa' galben, și de-atunci tăt nu i-o mărs bine, înt-atâta l-o strâcat curva de babă.

*

O fo' un om aice așe că, feri Doamne, îl lua din colibă noaptea și-l ducé. O avut drăguță și ea s-o făcut Fata Pădurii, l-o dus, da' lui i-o stat gându' la ea. L-o legat de furca colibii ș-așe l-o dus. Pă dimineață s-o aflat la ea. Pă când ziné păcurarii era galbăn, era mai mort.

Nu însamnă că-i aur ce-i în sită strecurat.

Când li-s sâte, le dai fân,
Nu-i mai fi gazdă deplin.
Când li-i foame, le dai apă,
Nu-i mai fi gazdă de treabă.

De la *Ilcana Rednic*, 84 ani, Berbești,
1998

Colecția IOAN CORBESCU

4260

În pădure sub doi fagi

În pădure sub doi fagi
Se iubeau doi tineri dragi,
Ei de drag s-ar fi luat
Părinții nu i-o lăsat.
Ei de mână s-o luat
Și-spre Dunăre o plecat.
La plopul cu fruntea-n dungă
Unde-i Dunărea afundă.
S-o prins și s-o aruncat
În valuri s-o înecat.
Părinții când-o auzit
La marinari o fugit
Na-vă marinari banii
Scoateți-mi voi tinerii.
Marinarii oameni hoți
Au luat banii și-au scos morți.
S-o luat și i-o-ngropat
La o margine de sat.
Pe fecior sub rozmalin
Și pe fată sub mălin.
Din mormânt de la fecior,
Răsărit-un rugușor
Din mormânt de la fetiță
Răsărit-o o rujiță.
Rugușorul tot s-o-ntins
Pe rujiță o cuprins.
Oamenii pe drum treceau
Stau în drum și se mirau
Dragostea adevărată
Nu o strică lumca toată.